

PvdA

PvdA Leidschendam-Voorburg
Verkiezingsprogramma 2022-2026

**Niemand
in de kou**

Inhoud

Niemand in de kou	3
Onze belangrijkste voorstellen op een rij	4
Fijn wonen in een betaalbaar huis	5
In een leefbare, duurzame wijk	7
Bestaanszekerheid en toekomstperspectief	10
Zorg & welzijn, dichtbij en vertrouwd	14
Betrokken burgers	17
Samenhangend beleid voor kinderen en ouderen	18
Dit zijn onze mensen voor de komende vier jaren	19

Niemand in de kou

Iedereen verdient een thuis. Een dak boven je hoofd, waar je zekerheid ervaart, geborgenheid. Een plek ook die perspectief geeft om gezond en veilig de toekomst tegemoet te gaan. Leidschendam-Voorburg kan voor nog veel meer mensen een écht thuis zijn. Dat vraagt wel om rechtvaardige keuzes. Keuzes over hoe we met elkaar willen samenleven. Het vergt een antwoord op de vraag hoe onze samenleving er overmorgen uit ziet, en wat we vandaag en morgen moeten doen om dat te bereiken.

Voor de Partij van de Arbeid is overduidelijk dat er nu nog te veel oneerlijke keuzes worden gemaakt. Huizen worden gekocht door beleggers, in plaats van door starters. Zit je in de bijstand, dan word je aangesproken vanuit wantrouwen, in plaats van vertrouwen. Een handicap is nog te vaak een drempel om volledig mee te doen. Groei je op in de Prinsenhof, dan is de kans te groot dat je met achterstanden aan je school begint. Heb je zorg nodig, dan is de kans steeds groter dat je die niet dichtbij kunt vinden. En kom je in de schulden, dan sta je er te vaak alleen voor. Situaties die door de coronapandemie alleen nog maar grotere gevolgen krijgen.

De Partij van de Arbeid maakt sociale keuzes. Eerlijke keuzes. Keuzes die ervoor zorgen dat iedereen zich thuis kan voelen in Leidschendam-Voorburg. In welke wijk je ook opgroeit, welke baan je ouders ook hebben, welke zorg- of hulpvraag je ook hebt en of je nu een hoog of een laag inkomen hebt (gehad). De Partij van de Arbeid staat voor keuzes die bijdragen aan een rechtvaardige samenleving. Een samenleving die nog lang bestaansrecht heeft, omdat we kiezen voor betaalbare maatregelen om te verduurzamen. Een samenleving waarin de behoeftes van kinderen, ouderen en iedereen die het tegenzit, met elkaar worden opgebracht. Dat is wat samen leven voor de Partij van de Arbeid betekent. Dat is wat nodig is om iedereen zich thuis te laten voelen in Leidschendam-Voorburg.

De Partij van de Arbeid maakt met dit programma keuzes om Leidschendam-Voorburg een thuis te laten zijn voor iedereen. Om niemand in de kou te laten staan. Spreekt dit je aan? Spreek je dan uit. Maak ook een keuze voor een sociale, eerlijke samenleving. Stem op de Partij van de Arbeid en wij halen het uiterste uit onszelf om jouw stem te laten horen. Of doe mee, op jouw eigen manier. Want Leidschendam-Voorburg is een thuis voor iedereen.

Jochem Streefkerk, lijsttrekker

Partij van de Arbeid
Leidschendam-Voorburg

Onze belangrijkste voorstellen op een rij:

- Nieuwbouwprojecten bestaan voor ten minste 30% uit sociale huurwoningen.
- We voeren een zelfbewoningsplicht in: kopen = wonen in Leidschendam-Voorburg.
- Voor elke wijk komt een leefbaarheidsplan. Leidschendam-Noord en Damcentrum hebben prioriteit.
- De Ooievaarspas wordt uitgebreid met gratis peuteropvang en voorschoolse educatie. Gratis openbaar vervoer voor 65+ers zetten we voort.
- Geen bezuinigingen op de bieb.
- De gemeente houdt een huisartsenpost.
- Eigen bijdrage voor de Wmo wordt vastgesteld naar draagkracht.
- Bij grofvuil-hotspots wordt meer gehandhaafd.
- Betaald parkeren wordt ingevoerd. Meer ruimte voor fietsen en openbaar vervoer.
- Het “fraudegesprek” met uitkeringsgerechtigden moet van de baan.
- Experimenteren met burgerpanels: iedereen kan worden ingeloot.
- Permanent aandacht voor jong en oud in nieuw beleid.

Fijn wonen in een betaalbaar huis

Wonen is eerst een recht en pas daarna een markt. Op dit moment is dat nog te vaak andersom. De PvdA staat voor wijken waarin iedereen – van jong tot oud, arm tot rijk – een huis en thuis kan hebben. Om die reden gaan we voor **een actieve rol van de gemeente**.

- **Nieuwbouwprojecten bestaan voor ten minste 30% uit sociale huurwoningen.**

Bij voorkeur is er daarnaast ook ruimte voor 30% middeldure huur- en/of koopwoningen.

- **We voeren een zelfbewoningsplicht in.**

Daarmee voorkomen we dat koopwoningen worden verhuurd of worden doorverkocht voor de maximale winst. Zo zorgen we ervoor dat woningen weer een thuis worden voor mensen, in plaats van een investeringsobject voor beleggers.

- Leidschendam-Voorburg trekt zo veel mogelijk samen op met Den Haag om aan de regionale woningvraag tegemoet te komen. Dat werkt beter dan alleen maar reageren op Haagse plannen.

De woningcorporaties zijn onze partners om voldoende sociale huurwoningen in Leidschendam-Voorburg te kunnen aanbieden. De afgelopen tien jaar is het aantal sociale huurwoningen in onze gemeente gedaald en leiden stijgende woonlasten soms zelfs tot energie-armoede. Daar willen wij verandering in brengen. Daarom maken we met de corporaties de volgende afspraken (prestatieafspraken).

- We leggen vast hoeveel sociale huurwoningen er de komende jaren gebouwd gaan worden én hoeveel er maximaal verkocht mogen worden. Als er al verkocht wordt, dan aan de doelgroep waar een woningcorporatie zich op hoort te richten: mensen met een kleine beurs. De wachttijd voor een sociale huurwoning moet binnen vier jaar omlaag.
- Mensen die in een 'te dure' woning wonen en onvoldoende huurtoeslag ontvangen worden geholpen in hun zoektocht naar een goedkopere woning, door verhuizing of huurverlaging.

- **Huurders van corporatiewoningen die kunnen doorstromen, krijgen voorrang bij middeldure huurwoningen (doelgroepenbeleid). Daardoor komen er ook meer sociale huurwoningen beschikbaar.**

- Sloop van woningen wordt zoveel mogelijk voorkomen. Als toch voor sloop wordt gekozen, moet dat altijd woonlastenneutraal gebeuren en met terugkeermogelijkheid voor bewoners. Bewoners mogen dus niet de rekening gepresenteerd krijgen.
- De corporaties en de gemeente trekken gezamenlijk op om mensen te helpen hun woonlasten te verlagen met kleine, duurzame ingrepen, zoals het aanbrengen van tochtstrips, ledlampen en radiatorfolie.
- Grotere ingrepen, zoals isolatie, (drie)dubbel glas en zonnepanelen, moeten juist ook voor huurders met een kleine beurs toegankelijk worden gemaakt. Ook op dat gebied maken we afspraken met de woningcorporaties. Het referentiepunt voor besluitvorming is telkens woningen naar energielabel A te brengen.

De woning van de toekomst is een **duurzame woning**. Daarom kijkt de PvdA altijd ook naar **betaalbare verduurzaming**.

• **Wij streven naar duurzaamheidsmaatregelen die realiseerbaar zijn voor mensen met een klein inkomen.**

- Bij nieuwbouw van woningen en bedrijfspanden nemen we groene daken of daken waarmee energie wordt opgewekt als uitgangspunt.
- Samen met inwoners, wijkverenigingen en woningcorporaties streven we naar duurzaamheidsteams die adviseren over de verduurzaming van de leefomgeving.
- We streven naar vermindering van de hoeveelheid restafval per huishouden, per wijk wordt in overleg met de bewoners gekozen voor de gewenste inzameling.
- We stimuleren vergroening en gaan verstening tegen om hittestress te beperken. Bijvoorbeeld door te onderzoeken of we tuintegels gratis kunnen laten vervangen door groen en door het gebruik van balkontuintjes te stimuleren. Bij vervanging of aanleg van riolering wordt gekozen voor gescheiden riolering.
- De subsidieregeling voor het vergroenen van tuinen en daken wordt permanent gemaakt, door deze structureel in de begroting op te nemen. Daarmee kunnen bewoners structureel subsidie aanvragen. De gemeente verdubbelt zijn inspanning om – in navolging van Operatie Steenbreek – ook de openbare ruimte te vergroenen met 1000m² per jaar.

Onderdeel van het vergroten van de woningvoorraad is **nieuwbouw**. Dat vraagt om goede plannen, die op draagvlak kunnen rekenen én snel, veel woningen opleveren.

- Binnen de bebouwde kom zal hoger moeten worden gebouwd en zullen functies veranderen (bijvoorbeeld van kantoor naar woning, denk aan het CBS-gebouw en Klein Plaspoelpolder).
- Omwonenden moeten vroegtijdig bekend zijn met plannen en doelstellingen van nieuwbouw. Zij moeten betrokken worden bij de planvorming en moeten invloed kunnen uitoefenen, maar de afweging waar welke woningen worden gebouwd, blijft vanuit het algemeen belang bij de gemeenteraad liggen.

De woningnood onder **ouderen en jongeren** is groot en in de gemeente zijn nog teveel obstakels voor **mensen met een beperking**. Daar is extra aandacht voor nodig, samen met de corporaties.

- Alle ruimtelijke plannen houden rekening met mensen met een beperking. Het VN-verdrag Handicap wordt nu nog niet nageleefd. Daarover maken we afspraken in het coalitieakkoord.
- Er blijft nadrukkelijk aandacht voor ouderenhuisvesting, die toegankelijk is met rolstoelen of rollators en waar thuisnabije zorg is. Het plan Langer Zelfstandig Wonen wordt voortgezet: in de afgelopen periode hebben we al laten zien dat daar concrete verbeteringen mee worden bereikt (zoals aanbouwliften bij ouderenflats). Ouderen die willen doorstromen naar een kleinere woning, worden daarbij in financiële en praktische zin geholpen.
- We bouwen extra woningen voor ouderen en passen bestaande woningen aan. We kijken hierbij specifiek naar collectieve woonvormen (of wonen in combinatie met ouderenzorg) en meergeneratiewoningen voor ouderen. Met meer woningen voor ouderen bevorderen we ook de doorstroming op de woningmarkt.
- Om doorstroming te bevorderen geven we ouderen die een grote woning achterlaten korting op de huurprijs van een kleinere woning, zodat hun maandlasten dalen.

In een leefbare, duurzame wijk

De **leefbaarheid van wijken** staat onder druk. Van de Prinsenhof en de Heuvel, tot Damcentrum, Bovenveen en Voorburg-Noord, zien we overlast van zwerfval, hondenpoep en achterstallig onderhoud. Wijken verdienen oplossingen op maat. Wijken die van het gemiddelde afwijken moeten extra aandacht krijgen.

- **We gaan daarom structureel gebiedsgericht werken. We brengen de situatie van onze wijken systematisch en periodiek in kaart. Hoe gaat het met woonomstandigheden, leefbaarheid, gezondheid, onderwijskansen, veiligheid, baankansen en inkomenspositie, en participatie van bewoners? De aanpak in Leidschendam-Noord is daar een goed voorbeeld van geweest en de positie van kinderen is daarin belangrijk.**
- **Sterk voor Noord blijft de komende twintig jaar topprioriteit. In het coalitieakkoord spreken we af dat daar ook voldoende geld voor beschikbaar blijft.**

- Er blijft een ambitieuze, integrale aanpak nodig om het Damcentrum leefbaar en levendig te maken. Dat is in de afgelopen periode onvoldoende gebeurd. Daarbij horen een autoluwe of autovrije straten, het beperken van het autoverkeer over de Sluisbrug, meer ruimte voor fietspaden en fietsparkeren, een aansluiting op

het openbaar vervoer (bushalte Damcentrum), meer groen in de openbare ruimte en het stimuleren van culturele en andere maatschappelijke organisaties.

- Leidschendam-Zuid (Overgoo) verdient een tramverbinding, ook gelet op de woningbouw die daar nog gaat plaatsvinden. Leidschendam-Voorburg zet zich daarvoor in binnen de Metropoolregio en in direct contact met HTM.
- Veiligheid en leefbaarheid in de wijken is de verantwoordelijkheid van ons allemaal, niet alleen van de politie en handhavers (BOA's). Veiligheid heeft altijd ook een basis in sociaal-maatschappelijke structuren. Daarom lossen we veiligheidsvragen niet alleen op door de inzet van politie en repressieve maatregelen, maar ook door de sociale structuren in een wijk te versterken. Ter bevordering daarvan pleiten wij voor verdere inzet van inwoners zelf. Wij ondersteunen de inzet van buurtpreventieteams, sleutelfiguren in de wijken (zoals de buurtvaders), investeren in jongerenwerkers, sociaal medewerkers, ervaringsdeskundigen en vrijwilligers.
- Daarnaast pleiten wij voor effectieve en efficiënte inzet van handhavingsteams op piekmomenten in diverse wijken om de veiligheid te handhaven. Te denken valt daarbij aan de veiligheid rondom scholen en de winkelcentra.
- Daarnaast wil de PvdA zichtbare overlast en ergernissen aanpakken, zoals bijplaatsing van grofvuil en foutparkeren. De PvdA pleit voor de inzet van de bestuurlijke boete in Leidschendam-Voorburg, als dat netto-inkomsten oplevert voor de gemeentekas. De inkomsten gaan direct weer naar maatregelen ter bevordering van de leefbaarheid.
- Een groene leefomgeving is belangrijker dan ooit, nu zo veel mensen op hun directe omgeving zijn aangewezen. Het investeringsbudget voor nieuw openbaar groen wordt verdubbeld. We streven naar een nettogroei van 1% per jaar van het aantal bomen in de gemeente, dat betekent 800 bomen per jaar erbij.
- De luchtkwaliteit in onze gemeente mag nergens de wettelijke normen overschrijden.
- Bij beheer en onderhoud wordt rekening gehouden met de biodiversiteit. Chemische bestrijdingsmiddelen (zoals Roundup) worden bij voorkeur niet meer gebruikt.

- We benutten de ruimte onder bomen (boomspiegels) bij voorkeur voor inheemse planten die goed zijn voor insecten en vogels.

De bijplaatsing van grofvuil blijft een hardnekkig probleem. En de vraag hoe het inzamelen van afval het beste kan plaatsvinden, blijft maar op tafel komen. De PvdA staat voor de volgende punten.

- We investeren in bewonersparticipatie, ook op dit gebied. Juist in de meest vervuilde wijken kunnen bewonersinitiatieven de doorslag geven. Denk aan Schone Wijk Ambassadeurs, meer meldingsmogelijkheden, app-groepen, adoptie-containers en voorlichting voor en door de wijk.
- Het steeds wijzigen van het afvalbeleid is niet goed en we moeten zeker niet abrupt overstappen op een systeem van nascheiding. Gescheiden inzamelen draagt bovendien bij aan het besef over je eigen afvalproductie en het belang van recycling en duurzaamheid. Per wijk kan – als daar onderbouwing voor is – een maatwerkkeuze gemaakt worden.

- **Daarnaast is de PvdA ook voor een betere handhaving om het bijplaatsen van grofvuil bij containers tegen te gaan. Hiervoor moet extra capaciteit (handhaving, of bijvoorbeeld vaste grofvuil ophaalmomenten) worden ingezet op de hotspots waar dit het meeste gebeurt.**

- De gemeente draagt er waar zij kan aan dat ook bedrijven en scholen hun afval scheiden.

Leidschendam-Voorburg stelt de auto nog teveel centraal, terwijl intensief autogebruik de leefbaarheid onder druk zet. Het is tijd om **betaald parkeren** in te voeren en **fietsen en OV centraal** te stellen.

- In de wijken met een hoge parkeerdruk, direct langs de grens met Den Haag, voeren we betaald parkeren in. Bewoners (en hun gasten) kunnen daarvoor een ontheffing aanvragen (zoals nu al in de Blauwe Zone-wijken: ongeveer EUR 18,- per jaar). We organiseren per wijk een referendum over het invoeren van betaald parkeren.

- Winkelgebieden, zoals de Mall of the Netherlands, houden we toegankelijk door een mix van blauwe zones, betaald parkeren, betere aansluiting op openbaar vervoer en bewaakte fietsenstallingen. Waar mogelijk verbeteren we de bestaande infrastructuur (zoals de regeltijd van stoplichten).
- Leidschendam-Voorburg ligt centraal in de regio en heeft dus ook een verantwoordelijkheid om goed vervoer mede mogelijk te maken. Een hoogwaardige OV-verbinding voor de Binckhorst (bijvoorbeeld via de Maanweg) is heel wenselijk, maar locaties zoals Huygens' Hofwijk mogen daardoor niet worden aangetast. De Prinses Mariannelaan leent zich niet voor een bovengrondse lightrail-verbinding.
- Op het gebied van verkeer en vervoer zetten wij verder concreet in op:
 - ▶ uitbreiden en afronden van de lokale fietsinfrastructuur (o.a. Velostrada en fietsroute van Ypenburg naar Den Haag). Het fietspadennetwerk wordt doorgelicht en verbeterd, bijvoorbeeld door asfaltering.
 - ▶ beter ruimtelijk inpassen van deelfietsen en -scooters, bijvoorbeeld door het creëren van meer vaste parkeerplekken (zoals fietsnietjes) en betere handhaving.
- Verkeersoverlast in het Damcentrum en over de Sluisbrug gaan we tegen door invoering van een vorm van selectieve toegang. Het besluit van de gemeenteraad om geen extra oeververbinding aan te leggen over de Vliet is definitief en zal niet worden herzien in de toekomst.
- We gaan experimenteren met het (tijdelijk) autovrij maken van meer straten. Het autovrij maken van de Van Schagenstraat is bijvoorbeeld een groot succes gebleken dat een vervolg verdient. Dat geeft ook ruimte om kinderen meer buiten te laten spelen (speelstraten). In de bebouwde kom wordt de maximum snelheid 30 km/u, daar waar fietsers niet fysiek gescheiden zijn van het gemotoriseerde verkeer.
- Wij hadden het al in ons vorige programma staan en inmiddels komt het idee los: de A12 moet onder de grond gebracht worden. Dat is een nationaal project, waar Leidschendam-Voorburg enorm baat bij heeft: schonere lucht, herstel van Huygens' Hofwijk, ruimte voor groen, recreatie en woningen.

- In de afgelopen vier jaar heeft de PvdA het mogelijk gemaakt dat reizen met het openbaar vervoer voor 65+'ers met een Ooievaarspas gratis is. Die maatregel vervalt na 2022. De PvdA wil deze maatregel continueren en permanent maken. Daarnaast is het ook voor kinderen in de leeftijd van 12 tot en met 17 wenselijk dat zij – net als in Den Haag – in de weekenden en vakanties gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer van de HTM. Dat willen we opnemen in het pakket van de Ooievaarspas.
- Het aantal laadpalen voor elektrische auto's wordt uitgebreid.

Een leefbare wijk is ook een **veilige wijk**. Daarom houden we scherp oog voor de veiligheid (en de beleving daarvan) in alle wijken in de gemeente.

- Regelmatig horen we dat Leidschendam-Voorburg te weinig agenten heeft. Wij willen meer inzet van wijkagenten, die niet steeds overgeplaatst worden, zodat zij hun buurt en de buurtbewoners leren kennen.
- Wij betrekken inwoners, bijvoorbeeld door middel van buurtpreventieteams, bij de veiligheid in hun eigen buurt.
- Wij zijn tegen het ongericht inzetten van preventief fouilleren: het is weinig effectief en de schaarse politiecapaciteit die we hebben kunnen we beter gebruiken om gericht misdaad tegen te gaan. De gerichte acties tegen geweld onder jongeren, zoals de (landelijke) actie tegen wapenbezit, steunen wij. Dat doen we in nauwe samenwerking met maatschappelijke partijen. Wij vinden dat er meer (ambulante) jongerenwerkers nodig zijn om niet alleen reactief maar ook preventief te kunnen werken.
- Kunstmatige intelligentie wordt alleen ingezet als dit verantwoord en betrouwbaar kan, met respect voor de privacy van inwoners in Leidschendam-Voorburg, organisaties en bezoekers.

Bestaanszekerheid en toekomstperspectief

Door eerlijk werk, sociale voorzieningen en onderwijs

Werk is een basis voor zekerheid, zingeving en perspectief in het leven. Voor de PvdA gaat het dan altijd om eerlijk werk. Dat betekent een baan waar je niet ziek van wordt, met een goed inkomen, zonder zorgen over het einde van de maand.

- **Iedereen heeft recht op werk.** En bij werk hoort loon. Zodra er productie wordt gemaakt, hoort er een inkomen tegenover te staan.
- **Eerlijk loon** betekent voor de PvdA: minimaal €14 per uur. **De gemeente geeft hierin het goede voorbeeld** door voor eigen en ingehuurd personeel ten minste deze norm te hanteren. Waar mogelijk nemen we medewerkers in eigen dienst en daarbij maken we geen onderscheid: van schoonmaker tot gemeentesecretaris.
- Een sociale economie drijft op een **toegankelijke arbeidsmarkt**. Om die arbeidsmarkt verder te versterken, blijven we kijken naar de ontwikkelingen op de arbeidsmarkt en de mogelijkheden van mensen om mobiel te blijven en hun talenten op verschillende plekken in verschillende sectoren en beroepen aan te wenden.
- We **bevorderen sociale economische ontwikkelingen**, door onder meer blijvend te kijken naar de mogelijkheid om de APV te vereenvoudigen. Ook gaan we leegstand zoveel mogelijk tegen. The Mall is een belangrijke economische motor van de gemeente, met veel werkgelegenheid. Daarom is bereikbaarheid van The Mall ook belangrijk (zie hierna).
- We bevorderen een **betere aansluiting tussen het onderwijs en de arbeidsmarkt**. Dat doen we met scholingsarrangementen en goede samenwerking met scholen. We hebben inzicht in wat er nodig is en weten waar de vacatures zijn. In onze gemeente werken we bijvoorbeeld samen met MBO Rijnland en grote werkgevers zoals The Mall. Ook houden we rekening met het vestigingsklimaat voor kleinere ondernemers.
- We hebben **contact met iedereen die geen werk heeft**. We wachten niet meer tot de formele overgang van ww naar de bijstand, maar hebben al ruim daarvoor een gesprek.
- Bij mensen in een participatie/re-integratietraject, hebben we aandacht voor achterliggende problematiek, zoals schulden, scheiding en mentale problematiek. We lossen deze problemen eerst op, zodat deze mensen met een gerust hart aan het werk kunnen.
- Het was een fout om de sociale werkplaatsen af te schaffen. Daarom is het goed dat de gemeente **voldoende sociaal werk** laat organiseren door de Binnenbaan. Vormen van dagbesteding en sociaal werk zijn onvervreemdbaar van een sociale samenleving en de PvdA blijft zich hard maken voor voldoende werkgelegenheid en dagbesteding voor deze doelgroep.

- **We zetten alles op alles om te voorkomen, dat we een verloren generatie creëren. Jongeren werken of zitten in de schoolbanken. Daarom hebben we bijzondere aandacht voor jongerenwerkgelegenheid.**

- De gemeente geeft het goede voorbeeld door zelf meer stageplaatsen (voor alle opleidingsniveaus, maar met name voor het MBO) te creëren en stimuleert haar (maatschappelijke en private) partners om hetzelfde te doen. Stage-discriminatie wordt actief bestreden.

Of het nu door corona komt of omdat het leven tegenzit, soms is de zekerheid van een baan ver te zoeken. In die gevallen geeft de overheid een **garantie op bestaanszekerheid**. In een rijk land als Nederland kan het niet gebeuren dat mensen aan hun lot worden overgelaten.

- De gemeente voert landelijke uitkeringsregelingen uit. Het is zaak om die uitvoering op **ruimhartige wijze** ter hand te nemen: uitgaan van vertrouwen, in plaats van wantrouwen. Gericht op preventie en perspectief, in plaats van repressie en bestraffing. De gemeente stimuleert de **eigen ambtenaren** om conform te werken in het contact met inwoners.

- **De “rechtencheck”, of liever gezegd: het “fraudegesprek” dat in onze gemeente tot beleid is gemaakt, is een belediging. Dit moet van de baan. Wij gaan uit van vertrouwen in mensen, in plaats van wantrouwen. De PvdA is voorstander van het uitnodigen van alle uitkeringsgerechtigden (dus niet alleen ontvangers) voor een perspectiefgesprek. Het gesprek moet gericht zijn op goede begeleiding. Op die manier staat de overheid naast mensen, niet tegenover hen. Dat is voor ons de manier waarop invulling wordt gegeven aan een nieuwe bestuurscultuur.**

- De PvdA wil zoveel mogelijk inzetten op **preventie en vroegsignalering** van schulden.

Zo willen we voorkómen dat mensen problematische schulden opbouwen. Er moet laagdrempelige hulp en ondersteuning zijn, waar mensen terecht kunnen met vragen over financiën. Verplichte schuldhulpverlening gaat nog een stap te ver, maar het moet wel zo makkelijk mogelijk worden gemaakt om aan schuldhulpverlening deel te nemen.

- Ook zetten we in op **goede schuldhulpverlening**. De gemeente moet daarbij binnen en buiten het gemeentehuis samenwerken, bijvoorbeeld met de woningcorporatie, werkgevers, energiebedrijven en zorgverzekeringen.
- De PvdA vindt dat onze gemeente als schuldeiser naast de mensen moet gaan staan en moet meekijken naar oplossingen, die haalbaar zijn. **Dat betekent dat de beslagvrije voet altijd wordt gerespecteerd en gehanteerd.** Waar gemeentelijke lasten een onderdeel van de schuldenproblematiek vormen wordt gekeken of er maatwerkoplossingen zijn. Ook de kosten voor energie nemen we hierbij mee.
- De PvdA wil mensen met schulden op een actieve en positieve manier benaderen. In onze gemeente is de dienstverlening stress-sensitief en houden we er rekening mee, dat leven in armoede en met schulden mensen kwetsbaar en onzeker maakt. **We gebruiken begrijpelijke taal en benaderen mensen met (het risico op) schulden actief.**
- De afgelopen jaren is in Leidschendam-Voorburg aan een schuldenaanpak gewerkt, aan de hand van ‘de aanpak Financiële Zelfredzaamheid’. Ook is het ‘Minimabeleid 2019 – 2022’ vastgesteld, en is met succes gestart met het programma ‘Vroeg erop af’, waarbij samen met woningcorporaties, zorgverzekeraars, maatschappelijk werk en het waterbedrijf beginnende schulden vroegtijdig worden ontdekt en groeiende schulden worden voorkomen door inwoners persoonlijk te benaderen voor hulp. De PvdA benadrukt het belang van **voortzetting van deze aanpak, ook na 2022.**
- Bij de PvdA gaat speciale aandacht uit naar de **huishoudens met kinderen, die met armoede te maken hebben**. Gebleken is dat minima-huishoudens met kinderen in de middelbare schoolleeftijd maandelijks substantieel tekort

komen. De afgelopen jaren hebben we dan ook gewerkt aan de invoering van het kindpakket: voor school-, sport- en cultuurkosten in het basis- en voortgezet onderwijs, computerregeling, tabletregeling, internetkosten en de schoolspullenpas.

De maximale inkomensgrens voor het kindpakket is daarbij verhoogd van 110% naar 130%. Dat zetten we voort.

- Ten slotte hebben we vanuit de PvdA de afgelopen raadsperiode met een motie aandacht gevraagd voor het ongekende onrecht van de gedupeerden van de kinderopvangtoeslagaffaire. We hebben daarin opgeroepen tot zo snel mogelijke kwijtschelding van hun schulden danwel de gedupeerden een perspectief te bieden. De rol van de gemeente daarin, wordt onderdeel van het coalitieakkoord.

Onderwijs en ontwikkeling houden nooit op. Van jong tot oud: **iedereen heeft een ontwikkelrecht**. Dat betekent dat we als gemeente inzetten op onze kinderen en ons structureel verbinden aan een toereikende financiering van de sociaal-culturele basisinfrastructuur in de gemeente.

- Ontwikkeling in de jongste leeftijd maakt een leven lang verschil. Daarom zetten wij in op uitbreiding van de ontwikkeltijd van kinderen, in het bijzonder in al kwetsbare wijken.

De Ooievaarspas wordt daarom uitgebreid om gratis peuteropvang en voor-schoolse educatie mogelijk te maken, net als in Den Haag. Daarnaast willen we school- en wijkgebouwen ruimer openstellen, zodat kinderen zich in een veilige en uitdagende omgeving kunnen ontwikkelen.

- Samen met organisaties als S&W, scholen en opvangorganisaties organiseren we (zomer) programma's om kinderen die de maatschappelijke effecten van corona het hardste voelen, weer sociale contacten te geven en cognitieve ontwikkeling te laten doormaken.

- Jeugdvoorzieningen moeten we **integraal benaderen** en daar hebben we als gemeente een taak in. Het gaat telkens om de ontwikkeling van kinderen, of dat nu is in het onderwijs, op de opvang of in een zorgtraject. Als gemeente gaan we naar een manier zoeken om **de wolk aan hulpverleners te organiseren en met elkaar te verbinden**, bijvoorbeeld door de inzet van gemeentelijke casusregisseurs.
- School is de basis voor de ontwikkeling van kinderen, maar scholen kunnen het niet alleen. De gemeente heeft een taak om huisvesting zoveel mogelijk aan te passen om integrale voorzieningen ten volle mogelijk te maken. Dat vraagt om **grotere investeringen in onderwijsgebouwen**. De omgeving van een school is ook bepalend voor het (werk-)plezier. Waar nodig wordt gepland onderhoud naar voren gehaald. We willen goede huisvesting, goede luchtkwaliteit, groene schoolpleinen en genoeg gymzalen.

- We bezuinigen niet op sociaal-culturele basisvoorzieningen, zoals de bibliotheek en de theaters/podia.

De ingeplande bezuinigingen op de bibliotheek draaien we permanent terug, zoals ons dat al is gelukt voor de jaren 2022 en 2023. De bibliotheek speelt een rol als huiskamer van de wijk, is cruciaal voor de ontwikkeling van kinderen en dient als studiehuis voor jongeren. Maar ook ouderen kunnen in de bieb terecht voor sociale contacten. Dat is hoe wij naar de bieb kijken: als pijler van een gezonde samenleving.

- Kunst en cultuur hebben een belangrijke rol in de gemeente. Daarom moet de gemeente zich zoveel mogelijk inspannen om bijvoorbeeld Museum Swaensteyn of lokale kunstenaars van een betaalbaar onderkomen te voorzien.

Voor de PvdA is **Leidschendam-Voorburg een diverse en inclusieve gemeente**. Dit blijkt uit diverse moties die wij de afgelopen jaren hebben ingediend. Leidschendam-Voorburg moet een gemeente zijn waarin iedereen mee kan doen. Ongeacht herkomst, geardeid, gezondheid, leeftijd of financiële status.

- Leidschendam-Voorburg is een **multiculturele en inclusieve gemeente**. We gaan onderzoeken of dit ook te zien is op het gemeentehuis. De gemeente geeft het goede voorbeeld door het voeren van een ambitieus personeelsbeleid waarmee wordt bereikt dat het gemeentehuis een afspiegeling is van de samenstelling van de bevolking.
- Voor **mensen met een beperking** moeten er voldoende werkplekken zijn. De gemeente heeft hierin een voorbeeldrol.
- We zorgen voor een bredere en betere voorlichting (ook in het onderwijs) over **LHBTIQ+**. We verwachten ook dat welzijnsorganisaties en geloofsgemeenschappen hierin hun verantwoordelijkheid nemen. Het **Actieplan LHBTIQ+** wordt ook komende periode voortgezet.
- Meedoen is voor iedereen het uitgangspunt. We zijn solidair met mensen die het minder getroffen hebben. Daarom vangen we **asielzoekers en statushouders** ruimhartig op. Nieuwkomers worden vanaf hun aankomst in de gemeente actief begeleid naar taallessen, werk en andere zaken die het makkelijker maken hun plek in Nederland te vinden. We gaan altijd uit van de meerwaarde van nieuwkomers voor onze gemeente.
- Meedoen is meer dan Nederlands leren, het is ook waar mogelijk **een bijdrage leveren aan de samenleving**. Soms kan dat in de vorm van arbeid, soms van vrijwilligersactiviteiten maar ook deelnemen aan activiteiten in de gemeente is een optie.
- We moeten er zoveel mogelijk voor zorgen dat nieuwkomers het vak waarvoor ze zijn opgeleid uit kunnen oefenen. **Persoonlijke begeleidingstrajecten** richting erkenning van de behaalde diploma's kunnen hier een oplossing voor bieden.
- De nieuwe inburgeringswet legt **de regie over de inburgering bij de gemeente**. Wij pleiten voor een beleid op basis van redelijkheid en vertrouwen.

Zorg & welzijn, dichtbij en vertrouwd

Niet de markt, **maar de mens staat centraal**. Daarom praten we ook niet over stelselwijzigingen, maar over hoe we de zorg zo goed mogelijk kunnen organiseren in onze gemeente. Dit doen we daarom **op drie niveaus**.

De sociale basisinfrastructuur op orde. De PvdA in Leidschendam-Voorburg wil **een sterke sociale basis voor iedereen**. Dit kan namelijk voorkomen dat mensen problemen ontwikkelen. Dat doen we door te zorgen voor **goed onderwijs, voor iedereen toegankelijke voorzieningen voor sport en cultuur, en dit alles in een fijne leefomgeving**.

- De PvdA wil dat iedereen mee kan doen. Daarom pleiten wij als partij voor het behoud en de uitbreiding van de Ooievaarspas.

Mensen die via de Ooievaarspas van een dienst gebruik maken, mogen niet anders behandeld worden dan anderen. Dat is nu bijvoorbeeld wel het geval met zwemlessen en dat moet veranderen.

- **De PvdA wil werken aan stevige sociale verbanden in de buurten en wijken. Dat kan bijvoorbeeld met goed opbouwwerk. Daarom investeren wij in opbouwwerkers die midden in de lokale gemeenschappen staan.**

Voor specifieke doelgroepen moet er daarnaast laagdrempelig aanbod zijn, bijvoorbeeld in de vorm van jongerenwerk met (sport)activiteiten voor kinderen en jongeren, of dagbesteding voor ouderen (zoals bijvoorbeeld in de Mantel (Trefpunt/Tuinhuis) en Mariënpark. We onderzoeken de mogelijkheden om ook in de weekenden en avonden dagbesteding te organiseren, ook om mantelzorgers te ontlasten.

- Gezond zijn is een belangrijke basis voor een fijn leven. En bewegen is belangrijk om gezond te blijven. Daarom wil de PvdA investeren in **openbare sportvoorzieningen** in onze gemeente, zoals de outdoor fitness. Ook steunen wij de bloeiende sportverenigingscultuur die Leidschendam-Voorburg kent. We vinden het belangrijk dat die toegankelijk zijn voor iedereen. De Ooievaarspas is een manier om dat te doen; toch doen nog niet alle sportverenigingen in onze gemeente mee aan de Ooievaarspas. Wij willen acceptatie van de Ooievaarspas stimuleren. Hiervoor gaan we in gesprek met sportverenigingen.
- Ook voor kinderen en jongeren wil de PvdA een gezonde start. Daarvoor zetten we in op gezonde voeding, bijvoorbeeld in de kantines op scholen, en op bewegen. De PvdA wil sporten onder kinderen en jongeren daarom stimuleren. Dat hebben we eerder bijvoorbeeld gedaan door de introductie van de **sportstrippenkaart**.

- Mantelzorg ondersteunen. In Leidschendam-Voorburg zorgen maar liefst 22.715 inwoners voor een naaste: dat is bijna 1 op de 3. Deze **mantelzorgers moeten door de gemeente ondersteund worden**. De PvdA wil investeren in een zichtbaar en actueel ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers. Daarbij moet het om maatwerk gaan, verschillend aanbod voor verschillende groepen (bijvoorbeeld als het gaat om leeftijd of culturele achtergrond). Niet alle mantelzorgers hebben immers dezelfde behoefte. Ook is het belangrijk dat mantelzorgers niet overvraagd worden: de gemeente is ook verantwoordelijk voor opschaling naar professionele hulp wanneer dit nodig is.
- **Vrijwilligers** zijn onmisbaar en verdienen passende waardering. Vrijwilligers die activiteiten doen die betaalde arbeid verdringen en structureel van aard zijn worden daarvoor beloond, net zoals betaalde krachten die hetzelfde werk doen ook financieel worden beloond. Daarnaast willen we meer inzet op het aanbieden van trainingen en cursussen voor vrijwilligers.
- Het bouwen van een goede sociale basisinfrastructuur is iets wat tijd kost. De PvdA wil werken aan **duurzame samenwerkingsverbanden** in de gemeente. Het helpt dan niet als zorg- en welzijnsorganisaties ieder jaar opnieuw moeten meedingen voor een plekje in het aanbod. Daarom is de PvdA voor **meerjarige afspraken** met deze organisaties, bijvoorbeeld door te werken met subsidierelaties of met het aanbesteden van meerjarige opdrachten. Bovendien moet er niet bezuinigd worden op dit aanbod.

Daarnaast werken we aan **goede collectieve voorzieningen**. Dat zijn vormen van hulp en ondersteuning die voor alle inwoners van Leidschendam-Voorburg toegankelijk zijn. Zeker voor de mensen die iets meer begeleiding nodig hebben. De PvdA heeft zich in de afgelopen periode hard gemaakt **voor toegankelijke en betaalbare zorg, dichtbij huis** voor onze inwoners. Dit zal de PvdA ook in de aankomende periode blijven doen.

- In Leidschendam-Voorburg is de toegang tot collectieve voorzieningen geregeld via het

Sociaal Servicepunt. Als PvdA vinden we het belangrijk dat dit punt voor iedereen makkelijk vindbaar en toegankelijk is. Dat is in onze gemeente helaas nog niet altijd het geval.

Wij zijn daarom voor een versterking van de coördinerende rol van het Sociaal Servicepunt, ook om de samenhang tussen het aanbod te bewaken. Dat aanbod is soms versnipperd, waardoor sommige inwoners te maken hebben met een wolk aan hulpverleners, waar anderen tussen wal en schip vallen. De gemeente dient hier, als 'regisseur' binnen het sociaal domein, een stevige rol in te nemen.

Communicatie is hierbij ook belangrijk: inwoners moeten weten waar ze heen kunnen als ze tegen problemen aan lopen, of het nu gaat om financiële problematiek, opvoedvragen of eenzaamheid. Daar wil de PvdA op inzetten door, zeker in de wijken waar bovengemiddeld veel problemen spelen, gericht voor te lichten over aanbod dat er in de gemeente is, en de manier waarop de toegang hiertoe geregeld is.

- **De collectieve zorgverzekering** is in de vorige periode, op initiatief van de PvdA, met succes voor meer mensen beschikbaar geworden (voor gezinnen die tot 130% van het minimuminkomen kunnen rekenen).

In de komende periode zetten we in op uitbreiding van het pakket van deze collectieve verzekering.

- **De afgelopen periode heeft de PvdA gepleit voor het behoud van de huisartsenpost in onze gemeente, en met succes. Deze is nu tijdelijk gerealiseerd in het HMC Antoniushove. De PvdA blijft zich inzetten voor een huisartsenpost in onze gemeente.**

- Daarnaast is er een tekort aan huisartsen in Leidschendam-Voorburg, waardoor onze inwoners ofwel geen huisarts hebben, of moeten uitwijken naar een buurgemeente. De PvdA wil

de komende periode bekijken hoe zorg toch in onze gemeente kan worden gerealiseerd en wat hiervoor nodig is.

Voor individuele hulp hebben we voorzieningen die aansluiten bij een **specifieke vraag of behoefte van een persoon of gezin**.

- Jeugdzorg is voor de PvdA Leidschendam-Voorburg een belangrijk thema. Wij pleiten daarbij voor 'matched care': dat betekent zorg die aansluit op de behoeften van het kind en zijn of haar gezin. Daarvoor is het nodig dat er goede eerstelijnszorg beschikbaar is waar goed wordt gekeken welke hulp er nodig is, zodat daarnaar kan worden doorverwezen. Hiermee willen we voorkomen dat kinderen een stapeling van trajecten krijgen, met telkens nieuwe hulpverleners.
- Veel van onze ouderen wonen nog thuis en hebben zorg nodig aan huis. Vanuit de WMO is de gemeente verantwoordelijk om senioren te ondersteunen bij het zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen. De PvdA heeft zich de afgelopen jaren hard gemaakt voor de continuïteit van het aanbod in zorg door de thuiszorgorganisaties in onze gemeente – ook al gaan we daar als gemeente formeel maar beperkt over. Daar kunnen nog steeds dingen beter in: de thuiszorgorganisaties kampen met flinke per-

soneelstekorten, waardoor de zorg aan de betreffende ouderen gekort wordt of niet naar behoren wordt uitgevoerd. De PvdA zet zich daar ook de komende periode voor in. We vinden het daarbij belangrijk dat de zorg aansluit op de behoefte van de oudere, bijvoorbeeld door te investeren in culturele sensitiviteit onder zorgverleners. Dit vraagt onder meer om het goed in kaart brengen van de behoefte aan thuiszorg, zorgketens die zorgvraag proactief signaleren en voldoende geschikte woningen. Ook moet worden geïnvesteerd in adequate voorzieningen van dagopvang voor ouderen. Er mogen geen financiële belemmeringen voor inwoners zijn op hieraan te kunnen deelnemen.

- Ook voor andere bijzondere doelgroepen, zoals mensen die beschermd wonen of mensen die uitstromen uit psychiatrie of maatschappelijke opvang, dient de gemeente passend aanbod ingericht te hebben. Er moet een **einde komen aan het WMO-abonnementstarief**, waarin mensen met een WMO-voorziening een inkomensafhankelijke eigen bijdrage van 19 euro per maand betalen. In Tilburg is bijvoorbeeld al een afgewogen eigen bijdrageregeling, waarin inwoners naar draagkracht betalen voor de ondersteuning die ze nodig hebben. In navolging hiervan gaan ook wij een inkomensafhankelijke WMO-bijdrage invoeren.

Betrokken burgers

Betrek inwoners: maak hen mede-eigenaar

Goed wonen in een fijne wijk, bestaanszekerheid en toegankelijke zorg realiseren we niet zomaar vanuit Huize Swaensteyn. **Alles wat we doen, doen we samen.** Mensen kennen hun eigen buurt als geen ander, zij weten daarom ook wat de buurt nodig heeft. Daarom is het nodig dat de politiek zich telkens rekenschap geeft van opvattingen en ideeën van inwoners.

- Inwoners betrekken is de norm en geen uitzondering. We zetten burgerparticipatie in om de betrokkenheid en de invloed van onze inwoners te vergroten op de sociale en fysieke leefbaarheid in hun wijk. We zetten burgerparticipatie in om informatie te verkrijgen, om binding te krijgen met de inwoners, om problemen op te lossen en om draagvlak te creëren.
- De PvdA wil investeren in de inzet van ervaringsdeskundigen. Zowel om het eigen beleid mee aan te scherpen - degenen die het beste weten wat er wel en niet werkt aan onze voorzieningen zijn de gebruikers zelf - maar ook om hen een plek te geven in het aanbod van de gemeente zelf, bijvoorbeeld binnen de zorg.
- Inspreken in de raad moet wat de PvdA betreft telkens kunnen, wanneer een onderwerp in gewijzigde vorm op de agenda staat.
- We willen experimenteren met een burgerpanel waarin inwoners van Leidschendam-Voorburg door middel van loting worden gekozen. Burgerpanelleden kunnen gevraagd en ongevraagd advies geven aan ambtenaren, het college en de raad.
- We willen duidelijk zijn waar participatie eindigt en bestuurlijke verantwoordelijkheid begint. Politieke beslissingen worden genomen door de gemeenteraad en waar mogelijk wordt de beslissing pas genomen na een vorm van burgerparticipatie. Daarbij streven we naar een zo 'hoog' mogelijk vorm van participatie: van adviseren tot raadplegen, coproduceren en meebeslissen.
- Besluitvorming vindt zo transparant mogelijk plaats. Leidschendam-Voorburg realiseert daarom een openbaar register van algoritmes. In dit register worden alle algoritmes die de gemeente gebruikt inzichtelijk gemaakt, in het bijzonder de uitgangspunten waarop die algoritmes zijn gebaseerd. Waar mogelijk worden ook algoritmes van maatschappelijke partners en gesubsidieerde organisaties opgenomen. Dit draagt bij aan de transparantie en het vertrouwen in de overheid.

Samenhangend beleid voor kinderen en ouderen

Kinderen geven de gemeente perspectief; geef kinderen daarom hetzelfde!

Kinderen hebben de toekomst. Maar niet alle kinderen hebben dezelfde kansen of dezelfde vooruitzichten. De PvdA wil daar wat aan doen. Door **eerlijke en rechtvaardige keuzes** te maken. Door naar het geheel te kijken, in plaats van naar deelvragen. Niet alleen een goede woning is belangrijk voor een goede ontwikkeling, maar ook een goede leefomgeving, goede school- en opvangvoorzieningen, taallessen, stabiele sociale contacten en individueel toegesneden zorg. **Ontwikkeling gaat niet over één onderwerp**. Daarom stellen we onder meer voor om hulp aan jongeren steviger vanuit de gemeente te regisseren (onderwijs, opvang, zorg), om uren kinderopvang gratis beschikbaar te stellen, de Ooievaarspas uit te breiden met een reisrecht voor jongeren in het weekend en vakanties en om in het wijkenbeleid altijd ook te kijken naar de mogelijkheden voor kinderen en jongeren. En natuurlijk bekijken we alle mogelijke manieren om kinderen die het hardst door de maatschappelijke gevolgen van corona zijn getroffen, weer in een goed ontwikkelingsproces te krijgen. Al deze dingen hangen met elkaar samen en wij letten daarop bij elke belangenafweging en elke keuze die we in de politiek moeten maken.

Leidschendam-Voorburg: Een seniorvriendelijke gemeente

Er wonen **veel ouderen in onze gemeente**. En het aantal ouderen dat woont in Leidschendam-Voorburg zal in de komende jaren alleen nog maar groeien. Wetend dat een groeiende groep ouderen thuis blijft wonen, **is een andere aanpak nodig**. De PvdA zet in op het seniorvriendelijk maken van de gemeente. Voortbouwen op de basis die we daarvoor in de afgelopen jaren al hebben gelegd, door aandacht voor eenzaamheidsbestrijding, toegankelijke stoepen en voldoende thuisnabije zorg, bijvoorbeeld met behoud van een huisartsenpost in de gemeente. Komende jaren zetten we nog verder in op het **verbinden van het nu nog versnipperde ouderenbeleid**. We gaan voor een integraal ouderenbeleid. Bijvoorbeeld door te werken aan passende woningen, aan een toegankelijke openbare ruimte, aan het verder tegengaan van eenzaamheid (bijvoorbeeld door het bieden van dagbesteding of maatjesprojecten), en aan een gemeente die voor ouderen goed bereikbaar is: door ook andere vormen van correspondentie dan digitaal mogelijk te maken, of door cash betalen op het gemeentehuis als optie te behouden. Als ouderen niet naar de gemeente kunnen komen, komt de gemeente wel naar de ouderen; al dan niet in de persoon van vrijwilligers.

Dit zijn onze mensen voor de komende vier jaren:

#1	Jochem Streefkerk	#13	Thiemo Kleiboer
#2	Sangita Paltansing	#14	Christine Kliphuis
#3	Delroy Blokland	#15	Jacqueline Kraakman
#4	Suzanne Kok	#16	Marike Laning
#5	Coen van Hoogdalem	#17	Harry Oldersma
#6	Becir Ogrić	#18	Martin Oosterheert
#7	Michel van der Holst	#19	Benita Plesch
#8	Carl Schmitz	#20	André Rodenburg
#9	Daan Boom	#21	Margit van der Steen
#10	Floor Boselie-Abbenhuis	#22	Pieter van der Straaten
#11	Arnout Brussaard	#23	Jac Wolters
#12	Folkert Buis	#24	Agnes Jelsma-de Boer

Colofon

Programmacommissie:

Coen van Hoogdalem

Suzanne Kok

Jochem Streefkerk

Met speciale dank aan:

Delroy Blokland

Floor Boselie-Abbenhuis

Michel van der Holst

Christine Kliphuis

Sangita Paltansing

André Rodenburg

Carl Schmitz

We bedanken daarnaast ook iedereen die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van dit programma!